Ч. 156. Львів, четвер дня 28. (15.) липця 1910. Річник XIV.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублїв: з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублїв; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублїв. Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адмінїстрация експедиция »Руслана« при ул. **Оссолїньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цінї 20 с. від стрічки, а в „Надісланім" 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Телефон Редакциї ч. 1484. — Конто почт. щадницї ч. 98.704.

Австрийске питанє унїверситетске.

(△) Национальний і культурний розвиток і поступ славяньских і романьских народів в Австриї висунув на перше місце домаганє свого питомого шкільництва, отже передовсїм своєї питомої народної школи, відтак середних шкіл, а перегодом стануло на дневній черзї також домаганє своїх унїверситетів. Такою дорогою пішов устрій народного а відтак середного шкільництва в ріжних австрийских краях а також в Галичинї, а за тим слїдував перестрій унїверситетів на национальних основах.

Таким способом побіч краківского унїверситету, війшли польскі виклади в унїверситеті у Львові (основано також кілька катедр з рускою викладною мовою), утворено ческий унїверситет в Празї, італїйский виділ правничий в Інсбруку, а за тим проявили ся домаганя утвореня другого унїверситету ческого на Моравії, словіньского в Люблянї і укр.-руского у Львові. Знесенє італїйского виділу в Інсбруку наслїдком відомих подій перед кількома роками викликало нове питанє — відновленя сего виділу і тимчасове умѣщенє у Віднї. Питанє се, хоч було на дневній черзї лїтної сесиї держ. ради, не діждало ся полагоди, але побіч него стоять рівнобіжно також домаганя засновин другого ческого унїверситету в Бернї, словіньского в Люблянї і укр.-руского у Львові. Маємо отже перед собою цїлий комплекс питань, які відносять ся до засновин унїверситетів, а нема сумніву, що рішенє сих питань остає в певній звязи.

В справі австрийского унїверситетского питаня забрав слово у відомім уже нашій суспільности віденьскім тижневнику „Gross-österreich" др. Евґенїй Амелюнґ п. з. »Das österreichische Universitätsproblem«. А що нашу суспільність займає тепер як раз се питанє, отже буде цїкаво познакомити ся з поглядами названого автора, виложеними з ширшого становища.

»Одною з найнебезпечнїйших скель нашого конституцийного житя, пише др. Амелюнґ, містить в собі § 11, і) держ. основних законів про державне представництво з 21. грудня 1867, котрий до спільного обсягу діланя між иншим вчисляє: »Установа засад научуваня в народних школах і ґімназиях: відтак законодавство про унїверситети«. Хоч так добродійною показала ся перша частина сеї постанови в нашім конституцийнім житю, то тим небезпечнїйшими стали слова другої частини. Бо тим способом переказано одну з найдразливійших культурних справ неприродному законодатному поступованю, котре велить чужим народам рішати про найважнїйші культурні потреби якоїсь народности а заразом приневолює їх до плати податків на чужі культурні потреби. При тім дійсні відносини виходять далеко поза дословне значінє сеї законної постанови, бо обсяг законодавства так ж що до технїчних і инших висших шкіл з дотичних краєвих соймів все переношено на осередну власть віденьского парляменту.

„При розширеній автономії Галичини, також що до державних справ, обмежено австрийске питанє унїверситетске головно на жалоби що до нїмецко-ческого спору. На польских унїверситетах в Кракові і у Львові був в народних взаєминах доси спокій. Аж в останних роках культурне розбудженє руского народу викликало змаганє Русинів передовсїм до автономії а відтак до відокремленя із звязи з польским унїверситетом, але се змаганє окрім кількох руских катедр не осягнуло наглядних успіхів.

»Нїмецко-ческий унїверситетский спір сягає значно раньших часів, властиво вже до 1848 р. Характеристичним способом сей бурливий рік довів спершу до доволї тїсної звязи нїмецких і ческих студентів і обидвох професорских колеґій. Вже 15. марця 1848 р. відбуло ся перше студентске віче, на котрім уложено петицию до цїсаря, в котрій між иншими містило ся таке домаганє:

»Рівноправність всїх релїґійних исповідань і обох краєвих язиків, свобода науки і научуваня, дозвіл слухати наук на чужих унїверситетах, нова іспитова система, признанє технїки пятим виділом і тп. Национальна згідливість між Нїмцями і Чехами тривала однак ледви до цьвітня, коли обходжено 500-лїтне єствованє пражского унїверситету. Коли в слїдуючих днях студенти і міщани декуди поприпинали собі нїмецкі кокарди, викликало се невдоволенє між Чехами. Побоювано ся з того розладу посеред населеня і принято зараз Нїмців до Народного Виділу, а відтак на вічу ухвалили Нїмцї в інтересї мира і єго удержаня між Чехами і Нїмцями не носити відзнак

»Перегодом однак национальна пропасть між Нїмцями і Чехами, особливо в низших верствах народних, ставала що раз більше

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

Розказала менї яко-тако що слїдує (говорю як-так, бо перед тим було чимало окликів, запитів, що очивидно пропускаю):

Ормсбі відвідав знов нинї рано хору Алїцию і ще раз висказав їй свої сумніви. Хоч не вірить в чуда а був сьвідком чуда. Факт, що таку страшну недугу приймає Алїция не тільки з резиґнациєю а навіть з радостю; що хора уважала би нещастєм, колиб відзискала давну свою красу та що дякує невинно Богу за се терпінє; факт сей, говорю, се або дур або натхненє, — одно з двох. До того віра хорої в надприродність, щоденне і глубоке відчуванє єствованя і впливу Ісуса Христа і Пречистої Діви, вкінци пересьвідченє хорої, що колись терпіня її й фізична гидь причинить ся до скріпленя її краси в небі — все те було таким арґументом для Ормсбі, пророцтва брамінів і „науковий" аґностицизм стали ся чимсь без вартости, погорди гідним.

Бітра, як звичайно говорила в кухнї з панею Мойлєн і потїшала її, як могла.

З комнати хорої чути було розмову.

Вкінци по довшій конференциї вийшов Ормсбі поважний і задуманий, як звичайно. Бітра попращала маму, поцїлувала хору, опісля в товаристві судженого попрямувала домів.

На мостї, киненім через залив, недалеко палати, Ормсбі задержав ся, подивив я ся довго в запінену воду і сказав:

— Бітро, я мушу стати католиком.

Тодї Бітра положила свою рученьку на його долони. І ось все.

— То вже все? — спитав я, не довіряючи, коли Бітра скінчила своє оповіданє.

— Все. Чиж не досить? — одвітила.

— Се не є спосіб закінченя так гарного роману. Після всяких правил, повинно ще бути хоч з трийцять сторін описів сцен, потрясаючих душу читача.

— Се не є роман! Се дїйсність! — закликала Бітра, намагаючи ся зморщити чоло. —

Лишає ся хиба, додала, приготованє Рекса, та се не забере багато часу, Опісля буде принятий до Церкви, приступить перший раз до св. Причастия, опісля...

Замовкла а я уперто слїдив за мевою, що без руху колисала ся на морських филях.

— Які недобрі отець парох!

— Чому? Ожидаю виголошеня дати сего »опісля«...

— Отже не може бути в маю. Наші люди забобонні що до сего місяця. Так бажаю повінчати ся під опікою Пречистої Діви, та щож робити! Отже 1-го червня! Гарно! Перед престолом Серця Ісусового. Сама пристрою його рожами. Обоє запричащаємо ся а отець добродій відправлять службу Божу

— Я?

— Так. А хтож инший? — Хотїлаб я знати...

— Гадав я, що приведете архіепископа, або навіть кардинала..

— Як звичайно, жартують собі отець парох. Не хочу, щоб хто инший мене вінчав. Чи не буде се за багато, коли попрошу, щоби хор заспівав...

— Розумієть ся, що мусить співати. Не обіцюю однак, що заграють вам весїльного марша сего Нїмця чи Жида.. — Як він називаєть ся?

— Мендельзона?

— Так. Анї також марша сего другого композитора, про якого пишуть так багато наші часописи.

— Знаю. Отець добродій мають на думцї марш з „Льогенґріна". Хтож би то погадав, що отець добродїй знають ся так на музицї?

— Не розумієш мене, дитино. В кождім разї обіцюю тобі, дитинко, таку овацию від кільронавських нуждарів, що хиба ангели заплачуть із зависти.

Бітра мовчала.

— Ще одно словечко — сказала вкінци, утираючи сльозу щастя — бо мушу вертати. Рекс чекає. На його думку цїле се підприємство

непроходимою, а Німці вступили з Народ нового Виділу. Студенти держали ся ще разом і устроїли 17. січня 1849 р. на Софійскім острові перший але й останній студентский баль, останні спільні сходини празкого студентства, котрі відтак окликами національного спору знов розеднано.

»Се проявило ся виразно в 1878 р., коли сьвятковано 500-літє смерти Кароля IV., основника тоді ще неподіленого празкого університету. Ректор промовляв вправді латиньскою мово, щоби нікого не обидити; чеські студенти величали Кароля IV. основником ческого університету, а Німці славили єго яко німецкого цісаря. Однак тривку національну боротьбу усунено в слідуючих роках розділом празкого університету на два — німецкий і ческий.

(Дальше буде).

Огляд часописий.

(Значінє пісні в національному осьвідомлюваню широких народних верств. Літні концерти у нас в Галичині і Буковині, а теперішнє їх занедбанє. Приклад жидів в сім напрямі і поучний голос в сій справі „Рідного Краю“.)

Хто згадає почини національного осьвідомлюваня широких народних верств з перед 25 років, той признасть, що музикальні вечерниці і концерти устроювані по наших містах вельми причинили ся до розбудженя народної сьвідомости посеред нашої інтелїґенциї і посеред широких народних верств, до їх ублагородненя, а також і нашим сусїдам Полякам показали, що і у нас є своя пісня, своя музика, що се »слава України«. Чимало заслужились в тім напрямі ті дванайцятки, шіснайцятки і т. п. академ. і богословскої молодежи, що відбували літом вакацийні вандрівки. Тепер можнаб з поетом сказати, з жалем, »замовкли торбани, оглухли мабуть!«... А придалиб ся такі концерти відновити, хочби для зібраня гроша на памятник Шевченка, на Руске Товариство педаґоґічне і єго школи ітп. Отут цікаву вістку подає »Рідний Край«, як жиди моглиб стати нашими вчителями в тім змаганю. Над тим голосом годить ся нам зріло призадумати і гадку тут кинену перевести в житє.

Тимто наводимо тут сей голос „Рідного Краю“, бо єго повиннії наші земляки послухати не тілько на Україні, але і в Галичині і на Буковині, а не зашкодилоб пустити ся і на угорску Русь та пробудити її піснею.

Під наголовком: »Успіх жидівства« пише »Рідний Край« ось що:

Жиди — наші вчителі. Національне самопізнанє йде в жидів усе далї. Отсе виїхав давати осібні жидівскі концерти Медведев; родом жид, син відомого колишнього співця, що співав у російській опері *). В концертах молодого Медведева співатимуть ся тілько жидівскі пісні; перед кождим концертом читатиметь ся лекция про жидівску народну музику і пісні. Медведев має думку обїхати всю Україну й инші краї в Росиї, де багато живе жидів. Певне, що успіх буде великий; концерти з жидівскими піснями мабуть приваблять і багате жидівске паньство, в шовках, та в самоцьвітах, — бо се не те що концерти з піснями українських кобзарів! Наше паньство на концерти української народної музики не йде; та й український »Медведев« не знаходить ся. Співають прості, сільські кобзарі, з старечими, погаслими, а »оперного« співця-Українця, щоб схотів би добре навчити ся кобзарских пісень, та показати їх — чужим, гарним голосом, (як отсе робить оперний співець-жид) — не знаходить ся!

Виступають часом і наші оперні співці з українськими співами в концертах, співають народні наші пісні, але між иншими; а сеж оно не те, се не цілковитий концерт »народної української пісні«, та ще й з лекцією когось такого, хто справді тямив би свою рідну народну музику. Тим часом — збірників народних пісень українських є вже багато, навіть »думи« записано вже в фоноґраф (Сластіоном та Колесою) — і тепер міг би ті пісні й »думи« переспівати всякий оперний співець і показати всю їх красу. А онож єсть у нас тепер і оперні співці-Українці, що вже й признають ся до українства. Чи не взяв би на себе того завданя один з сих співців, хоч би й д. Д. Алчевский, що кажуть, має прехороший голос **); чи не міг би він проїхатись по Україні з »концертами народної української пісні«? Чутка про один подібний концерт д. Алчевского була й мелькнула в часописях, але не справдилась... А оно слід би було справити її, та ще й по можливости повнійше. Завданє достойне такого труду: адже, мовляла давна казка, — пісня й каміня зворошує!..

Будем сподіватись. А тим часом пригадаємо, таки з поводу подорожі жидівского концертанта, таке: Медведев-батько гарно співав колись у концертах українські романси (особливо мав він успіх, співаючи »Огні горять«); Медведев же син — уряжає вже цілі свої концерти, народних пісень — жидівских. Так поступило вперед національне самопізнанє жидівске (дарма, що наші національні змаганя — жиди часто звуть »узкими«, та недоречними!) ***

Знов скажемо: добрі учителї булиб для нас жиди і на сьому полї, — на полі національного самопізнаня і відродженя, — колиб ми хотіли розуміти їх науку, та брати її до відома! ****)

*) Чи „Медведев“ єсть єго справдешнє призвище, чи псевдонїм по сцені — не відомо.
**) Або Менціньский — Ред. Русл.
***) Звичайно, як социялісти — Ред. Русл.
****) Або колиб передовсім брали собі взорець з їх витривалости і запопадливости. — Ред. Русл.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Один з угорских дневників звіщає, що в найблизшім часї має бути установлений при угорских гонведах (то само що австрийска краєва оборона) — відділ трену. А в дальшім тягу так пише сей дневник: „Сьвідома цїли управа міністерії гонведів йде вперед не збочуючи з дороги і не дає ся повздержати нїякими впливами від реорґанізациї гонведів. Відділ трену при гонведах буде зорґанїзований подібно, як трен спільного війска після реорґанізациї, що небавом має наступити. На разі відбуває певне число рітмайстрів при гонвед-гузарах курс в школі трену; не помилимо ся, скоро тих офіцирів будемо вважати командантами маючого повстати при гонведах відділу трену. В кождім разі сей відділ не повстане від разу, але постепенно, а офіцирский стан буде комплетувати ся також через перенесенє до гонведів офіцирів трену спільного війска угорскої народности“. — Се дуже неправдоподібне, щоби під сю пору мало прийти до утвореня відділу трену при гонведах, бо в нляні на найблизші роки находить ся тепер постепенне заведенє відділів артилерії при гонведах в пяти округах команд гонведів, що не мало коштів і труду приспорить.

Заграниця.

Хіньска міністерия заграничних справ т. зв: „вайвупу“ вручила російскому представникови ноту-відповідь, в якім висказує переконанє, що російско-японьский договір є зобовязанєм од належного шанованя ріжних договорів з Хінами, отже й є новим ствердженєм хіньских суверенних прав в Манджурії і засади „отвертих дверий“ тамже. Нота ся уложена з такою надзвичайною дипломатичною зручностию, що в Росиї ломлять собі голову, як властиво треба її інтерпретувати і з сего приводу російска печать подає кілька інтерпретаций. Одні кажуть, що Хіни покидають дорогу опору проти російскої діяльности в Манджурії і через те дають ся втягнути до спільної мирної праці тамже, инші вважають хіньску ноту доказом резиґнациї, а инші явним протестом. Мимо всеї бистроумности хіньских паперових нот їх зміст остане без значіня доси, доки Хіни не здобудуть собі політичної і військової сили.

Діяльність банд в Македонії устала була лише на протяг кількох місяців. Здавало ся, що нове молодотурецке правлінє прихильнійше для домагань Македоболгарів, чим правлінє за Абдуль-Гаміда. Відвідини короля Фердинанда в Царгороді і взаїмні відвідини турецкого наслідника престола Юсуфа Ізедина в Софії вказували на зближенє обох держав до себе. Одначе Македоболгари і їх приятелї в королівстві не були вдоволені з сеї турецко-болгарскої приязни і закидали явно королеви Фердинандови, що він зрадив Македонців на річ Туреччини. Від якогось часу охолодли дещо турецко-болгарскі відносини, бо турецке війско стало переводити розоруженє також в Македонії. З кождим днем зростає число втікачів з Македонії і справляє болгарскому правительству чимало клопоту. Проводирі македоньских банд збирають тих втікачів, творять з них як передше банди і вже навіть сточили з турецким військом в Македонії кілька битв. Воєнний зворот в Македонії може вплинути дуже некорисно на турецко-болгарскі відносини.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Володимира Великого; римо-кат.: Інокентия. — В пятницю: руско-кат.: Атиноґена сьв.; римо-кат.: Марти діви.

— **Посьвяченє дому читальні „Просьвіти“ і віче в Вишневі**, рогатиньского повіта, відбуло ся в неділю при великім здвизі доокличного народу. Просторий дім читальні »Просьвіти«, в якім містить ся читальня, крамниця, саля на збори і т. д. станув на місци, де перед тим стояла коршма. Громада купила коршму і на місци огнища темноти і деморалїзациї поставила дім просьвіти народної. Зазначити треба, що коло будови дому багато заслуг положив п. Юрко Заморока, голова читальні „Просьвіти“. По посьвяченю дому читальні відбуло ся віче, на якім пос. др. Кость Левицкий здавав звіт з посольскої діяльности. Зібрані ухвалили свому послови і цілому клюбови заяву довіря.

— **Про образи яко окраси хат на селі.** Пишуть нам: У нас в Равщині де не зайдеш до хлопскої хати, всюда побачиш на стінї довкола під стелею образи. Не дивлюсь вже на скількість лише на якість сих образів. І так майже в кождій хаті є образ Matki Boskiej częstochowskiej Gidelskiej, і Jezus Milatyński... і т. д. всї з польскими написами і латиньского характеру. Останними часами понакупляли хлопи образів з видом царя Миколи та єго родини. Коли війдеш до хати, здає ся, що ми не в Австрії а в Росиї. Чи не вказаним булоб, щоби сьвященики, які

фабричне не має будучности. Йому можна вірити, бо він знає сьвіт.

— Розумієть ся! — притакнув я.

— Є при тім второпний і зручний, видів чимало, знає людий, розуміє ся знаменито на підприємствах.

— І що дальше? — сказав я одушевлений.

— Ось — відповіла, усьміхаючись, — йому не подобаєть ся ані ся фабрика, ані сей проект рибацького корабля; боїть ся, щоби о. Летбі, якого він дуже шанує, не наразив ся через се на страти грошеві і клопоти.

— Непотрібно закриваєш собі сонце щастя уровними хмарами, люба Бітро; будь певна, що все скінчить ся добре. Вір отцю Летбі, він дуже второпний.

— Добре. До побаченя, отче парох! Помоліть ся за мене. Може відвідають отець доброд'їй хору і роскажуть їй. Нині менї ніколи.

— Згода. До побаченя. Нехай тебе Бог благословить! — кликнув я за відходячою.

Саме сї невинні душі радують захмарений краєвид нашого житя і роблять смерть пожаданим гостем, бо се їх сестри і товаришки стрінемо в небі.

(Дальше буде).

ходять по хатах з молитвою, поучували хлопів, якими образами належить окрашувати хати. При тім чи не моглаб „Достава“ видати образи з нашим питомим характером штуки, або знова, чи не добреб було, щоби наша інтеліґенция радила селянам украшувати хати образами з нашої народної, українькскої історії.

— **По кровавих подіях на університеті**. Зі слідчого арешту випущено вчера 10 руских академиків, а се: Франца Андрусевича, Ростислава Заклиньского, Антона Крушельницкого, Миколу Матейка, Михайла Медзедя, Костя Мельника, Мирона Мосору і Якова Сенькова. В арешті лишило ся ще 19. — На нинї дістало багато академиків візваня до переслуханя яко обжаловані.

— **Холєра в Бурштині?** Звідтам доносять, що в останних днях лучило ся там кільканайцять підозріних випадків занедужаня на болї в животї. Онодїшної недїлї помер на таку хоробу кравець Мойсей Вольфґанґ. Старосто в Рогатинї вислало до Бурштина повітового фізика д-ра Шайновского, який приказав дім Вольфґанґа запечатати і обставити сторожами. Тіло помершого секционовано, а внутренности вислано до Львова до бактериольоґічного розслїду, чи то була холєра nostras, чи азийска.

В останній хвилї доносять з санїтарного департаменту намісництва, що бактериольоґічний розслїд виказав, що Вольфґанґ не помер на азийску холєру.

— **Повінь на покутю**. Наслїдком безнастанних дощів виляв Черемош і заляв цїлу Вижницю та забрав міст межи Вижницею а Кутами. Поля по обох берегах Черемошу залиті водами. Шкоди мають бути величезні.

— **Нові телєфонїчні лінії в Галичинї.** Міністерство торговлї признало на 1910 рік 1,247.000 К на будову і направу телєфонїчної сїти, єсли очивидно міністерство скарбу удїлить тих грошей. За ту квоту мали би бути поведені: друга лїнія зі Львова до Борислава, лінії Львів-Сокаль-Угринів, Жовква, Рава руска-Белзець, Львів Залїщики з галузями і перебудова льокальних сїтий, в Ярославі, Тернополї і Коломиї. Доси маємо в Галичинї отсї лінії телєфонїчні з посередними стациями: Львів-Відень, Львів-Берлїн (Німеччина), Львів-Борислав, Львів-Любінь вел., Львів-Підволочиска, Львів Чернівцї, дальше Краків-Н. Санч, Бєльск-Бяла-Живець, Осьвятим-Катовиці, Осьвятим Пшебіня, Хшанів-Щакова, Дрогобич-Самбір, Дрогобич-Трускавець, Зборів-Броди, Тернопіль-Хоростків, Осьвятим-Вадовиці, Краків-Закопане, Н. Санч-Криниця, Миколаїв н. Дн. Розділ. Перемишль Н. Санч, Коросно-Іванїч, Н. Санч-Щавниця, Куровичі-Буськ, Тернопіль-Збараж, Риманів 1-Риманів 2, Ряшів-Ланьцут і Н. Санч-Лїманова.

— **Вибух ґазу у Львові**. Сеї ночи приключило ся нещастє зі сьвітляним ґазом у Львові при ул. Жовківскій 29. В тім домі пукла ґазова рура, а ґаз дістав ся до помешканя Файґи Мешель, де спала Бася Бородек, 60-лїтна женщина. Коло 11. год. в ночи прийшла до дому Мешльова і ледви отворила двері, як наступив вибух нагромадженого ґазу. На єї крик збігли ся люди, а небавком прийшла і комісия. На ліжку найдено неживу, задушену ґазом Басю Бородек. Що було причиною вибуху ґазу, не знати, бо Мешльова каже, що не сьвітила сьвітла, коли входила до хати. В тій справі заряджено слїдство.

— **Росийский шпігун перед судом**. В Коломиї розпочала ся оноді перед карним трибуналом розправа о злочин шпігуньства против якогось Петра Ґреґорієва Косарева, що находить ся в слїдчій вязници. Боронив адв. др. Дудикевич і на єго внесенє справу відложено а акти звернено слїдчому судиї до доповненя.

— **Вістки з України**. Вже по всїй Українї почались жнива. Надії на врожай, що зразу були досить гарні, тепер змінились на гірше. На Київщинї падали довший час великі дощі, були сильні вітри й бурі, так що хлїб у багатьох місцях приплескало до землї, або занесло мулом, або помяло градом, або пообивало вітром. На Чернигівщинї був мороз і побив 970 десятин хлїба. — Не щастить хлїборобам з переселенєм. До села Янківки, на Київщинї, останними днями повернуло 20 семей з переселеня. Всї обідрані та голі й як ті злодії, приходять у рідне село в ночи, бо соромлять ся. А дома нема де дїтись: садиби попродано, а хати на них уже порозвалювано. — Оноді арештовано й привезено до ровеньскої тюрми 50 селян, які вчинили в селї Річицї земельний бунт і убили землеміра Макаровского. Селяни сидїтимуть у тюрмі, поки не розслїдять їх справи. — В одескім повітї одні сільскі збори постановили заборонити двом селянам, що перейшли на штунду, брати воду з громадских криниць і пасти свою худобу на громадскій толоцї. Повітовий суд затвердив сю постанову.

— **Еміґрация до Зєдин. Держав.**. В місяци червни с. р. прибуло через Новий Йорк 76.615 еміґрантів, з яких завернено 1.562 осіб. Передовсїм в послїднім місяци збільшило ся число еміґрантів жидів з Росиї, яких начислено 17.290. Дальше прибуло Італїйців 16.138, з Австриї 9.712, з Угорщини 9.582, з Грециї 3.756, з Туреччини 3.851, з Німеччини 2.297, з Анґлії 5,979, з Франциї 520 та з Швайцариї 188. З числа загального 76.615 еміґрантів подали ся 22.072 людий за рільників, зглядно фармерских робітників. Однак, як еміґрацийний уряд ствердив, навіть десята часть сих людий не пішла на фарми, лиш всї полишили ся по великих фабричних центрах. Прибувші еміґранти принесли зі собою 2,080.125 долярів.

— **Средство проти втоми.** В берлїньскій лябораториї Zuntsche доконав др. A. Loevey інтересних проб, як при помочи медичних средств збільшити діяльність мязів. Проби виказали, що прояви утоми мязів можна усунути. Проб тих доконано на собаках, котрі по похилости, порушуваній електрикою, мусїли бічи під гору поки не виступили очивидні познаки втоми. При втомі орґанїзм потребує що раз більшої скількости кисня. Отже втомленим собакам впускали під скіру спермін, відтак могли они далї бігати. Проф. Леві оповіщує в берлїньскій Klinische Wochenschrift, що зужитє кисня на туру і один метрокільоґрам працї значно зменшило ся. Дальші дослїди викажуть подрібно, як означити ділане сперміну.

— **Бурса Філії Р. Тов-а педаґ. в Рогатинї** розписує конкурс на принятє питомцїв зі шкіл народних і ґімназиї на рік шк. 1910/11. Місячна оплата для селяньских дїтий виносить 20 К, або відповідна заміна на віктуали. Родини інтеліґентнїйші умовлять ся за окрему цїну. Батько (опікун) питомця мусить бути членом Товариства і одноразово зложити 5 К на інвентар. Поданя з долученєм кореспонденцийної карти на відповідь, належить вносити до 15. серпня с. р. на руки о. Теодозия Кудрика, катехита в Рогатинї.

— **Прогоненє жидів.** До Єнджеєва в келецкій ґубернїї прийшов новий комісар і першим єго дїлом було поручити начальникови повіта, щоби до 14 днів очистив села з жидівства, поселеного на хлопских ґрунтах. Тим чином 800 жидівских родин прогнано з сїл. Котрі не хотїли добровільно винести ся, тих викинено з хат силоміць.

— **Австрийске вино подорожіє.** Сегорічна збірка винограду в околицях Відня від 20 лїт не була така лиха як сего року.

— **Запальні ґази в Семигородї**. Жерела пальних ґазів знано вже в старинї. В новійших часах відкрито їх багато в Зєдин. Державах півн. Америки, а се в держави Пенсильванїя, і ужито їх з великим хісном до опалюваня і осьвітлюваня тим більше, що з огляду на уживанє жарових лямп не треба, щоби сам ґаз сьвітив, бо вистане, щоби запалений розжарював Аверовскі сїтки. Перше жерело запального ґазу в Семигородї найшов в 1907 роцї угорский ґеольоґ др. Карло Тап на багнах коло оселї Кіс-Сармас. Вносячи з того, що під землею мусить бути кипячка, намовив угорске правительство до пробних верчень в тім місци. Дня 26. листопада 1908 в глубинї 20 метрів зачав з виверченого отвору виходити запальний ґаз, майже чистий метан, бо ледви з пів % примішки инших ґазів. В глубинї 200 метрів доверчено ся до вибухів того ґазу таких сильних, що з отвору вилїтали каміня. Коли недавно викопано отвір до 302 м. глубини, вибухи ґазу були такі сильні, що грозили рознесенєм сусїдного зелїзничого шляху. Дальше вже не верчено, а вислана на то місце комісия, заявила, що того ґазу є під землею тілько, що оплатить ся заложити в тім місци фабрику електрики, а до витворюваня електрики, се є до паленя під кітлами, може довгі лїта служити видобуваючий ся ґаз. Таке саме жерело ґазу є недалеко міста Медиясін в Семигородї і там уживають єго до осьвітлюваня улиць.

— **Маневри в Галичинї**. З Відня доносять, що прибув там шеф ґенерального штабу, щоби рішити справу области, де мають бути цїсарскі маневри. Доси ще не роблено нїяких змін в проґрамі. Можливо, що маневри відбудуть ся на визначенім просторі, себто в північній Угорщинї і в полудново-західній Галичинї, бо носатина проявляє ся там у коний дуже рідко.

— **Дещо про переховуванє збіжа в шпихлїри.** Задачию доброго перехову збіжа є забезпека єго перед змінами, якіб зменшили єго вартість або унеможливили єго ужитє як: страта на вазї, зменшенє сили кільченя, плїснь і т. ин. Головною причиною сих змін є грибки ріжних галапасів і бактериї, які в першій точцї залежать від падмірної вогкости зерна. В сїй цїли треба вимолочене зерно плитко розстелити і бодай два рази тижнево перешуфлювати. Єсли зерни час якийсь було на слотї, треба перешуфлювата єго щоденно аж до часу, доки не висхне. Зерно достаточно сухі належить в осени раз на 3—4 тижнї а в зимі раз на 3—6 тижнї перешуфлювати і доперва по цїлковитім висушеню зсипати в засїки. В засїках треба теж зерна пильнувати, щоб не псувалось. Пізнати се легко, бо зерно тратить полиск а кинене в стіл видає приглушений голос, набирає слабо-квасного запаху а вкінци тухне. В такім разї треба конче зерно перешуфлювати а як можливе перевіяти єго на сьвіжім воздусї і то так, щоб кожде зерно з осібна спадало з шуфлї. Другим средством сушеня зерна є млинкованє. Зерно, пущене через млинок, обсушує ся дуже добре а притім і обчищує з всякої нечистоти. Часте чищенє на млинках є пожадане особливо там, де тяжко о совісного робітника. Рівнож повинен кождий шпихлїр мати багато щільно пристаючих вікон і отворів, щоб легко можна єго перевітрити, і в кождім часї, підчас слоти, легко примкнути та забезпечити перед напливом вогкого воздуха і вогкість сю управильнити. Ріжні роди збіжа мають теж ріжні вимоги що до їх перехову. Найбільме їх мають лен та сїмя а потім ячмінь. Крім сего треба забезпечити шпихлїрі від всїх так внїшних як і внутрішних шкідників а особливо від миший, які звичайно дістають ся до них кантами. Добре проте шпихлїрі в сїм місци, де сходять ся бальки, оббити бляхою або добре їх обцементувати. Се забезпечить їх бодай в части від миший, які не лише що зїдають зерно, але роблять дїри, якими потім зерно масою висипує ся.

— **Годівля капустяним листєм а молоко.** Дуже доброю пашою для молочних коров є бурачинка, але як двати її в міру. Так само є з капустяним листєм. Як давати єго худобі в міру, то молоко товстїйше і більше єго, але живити корови виключно капустянкою не добре. Як давати коровам лиш саме листє з капусти, без нїяких инших домішок, то замість, щоби молока було більше, є єго з кождим днем менше, і то молоко має якийсь солоний смак, а до того корови дістають на вимю і на задних ногах сильні вибої; по 5 до 6 днях вже молока буває зовсїм мало, тай того молока зовсїм не можна пити і аж як дати сухої пашї, то поволи вибої в корови зникають і молоко стає лїпше смачнїйше.

— **Поетичний фейлєтон.**

Весняна мрія.

Десь блакітний є край, — край щасливий
[як рай;
Тиша срібними снами там дише,
І ясміни цьвітуть, і бренить водограй,
І весна ясні квіти колише...
Кипариси сумні шепчуть ночі і днї,
Як вітрець по траві пролїтає...
І співа соловей в синї ночі, ясні,
Як лїлея блїда розцьвітає...
У тім яснім краю був я в сьвітлім маю;
Заквітчала весна свої коси,
І співав, і ридав соловейко в гаю,
І блищали при місяцю роси...
Я журбу занехав, я когось покохав, —
А кого — не скажу я, — не знаю...
І в лїлеях вітрець тихо-тихо зітхав,
Пролїтавши по темному гаю,..
Я мовчав, занїмів... я сказати не вмів
Все, чим повні були мої груди;
І схилившись чолом, темний явір шумів:
— „Ясний рай довговічним не буде,
Де красна, голосна розцьвітає весна,
Тиша мріями срібними дише
Де чарує любов і де північ ясна
Золотим по блакитному пише...
О, любиж ти, люби і житя загуби
За красу, за сьвятеє коханя,
Бо минеть ся вона й серед туги-журби
Лиш сумне зостанеть ся зітханя..
Квіти щастя збирай, бо недовгий той рай,
Де, співець, твоя мрія витала!“...
І ясміни цьвіли, і бренїв водограй,
І весна в кипарисах шептала...

(„Рідний Край“) *Валеріян Тарноградский.*

Оповістки.

— **Товариство Руска Бурса в Бережанах** розписує отсим конкурс на принятє до бурси Товариства на рік шкільний 1910/11 около 40 учеників ґімназияльних. Услівя принятя: 1. Батько зглядно опікун ученика мусить бути членом Товариства і яко такий заплатити з гори вкладку членьску в квотї 6 К річно. 2. Мусить заплатити з гори квоту 6 К річно яко відшкодованє за уживанє інвентаря Товариства. 3. Ученик мусить бути зовсїм здоровий, що ствердить лїкар через Товариство упрошений при вступі до бурси. 4. Кождий принятий питомець мусить вирівнати всї залеглости, єсли з якими в Товаристві залягає 5. Кождий принятий питомець мусить виказати ся при вступі, що посїдає 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під ковдру, 4 ручники, 6 хустинок до носа, подушку, 4 пошівки білі (не кольорові), ковдру, коц, сїнник, два убраня, плащ і 2 пари обуви. 6. Оплата місячна виносить 24 К. Лиш убогі а пильні і своїм поведенєм заслугуючі на полекшу питомцї можуть бути виїмково приняті за зниженою оплатою. 7. До поданя треба долучити совісне сьвідоцтво стану маєткового з фактичним станом просячого згідне і заяву через батька зглядно опікуна власноручно підписану на формуляри, якого Товариство кождому на жаданє удїлить. 8. Поданя треба вносити на руки Александра Бородайка в Бережанах найдальше до 25. серпня 1910. — *Видїл Товариства „Руска Бурса“ в Бережанах.* (1—3)

— **Фестин в Цїшанові.** Філїя »Просьвіти« в Цїшанові подає до відома, що фестин заповіджений на 24. с. м. з причини дощу відложено на день 31. липця (найблизша недїля). По фестинї вечерок з танцями.

— **Іменованє.** Мінїстерство торговлї надало віцедиректорови почт. уряду у Львові, Соломонови Волькенберґови, посаду старшого почтового управителя в Коломиї.

— **Для Равщини.** Вибори до повітової ради в Раві рускій відбудуть ся: з ґрупи сільских громад дня 26. вересня (12 членів), з ґрупи міских громад дня 28. вересня (6 членів), а з ґрупи великої посїлости дня 30. вересня (8 членів).

Конкурси на посади директорів ґімназий в в Березові і Ланьцутї оголосила кр. рада шк. з речинцем вношеня подань до 10. серпня с. р.

Наука, штука і лїтература.

Йосиф Бідерляк, професор унїверситету в Інсбруцї: **Суспільне питанє**. Причинок до зрозуміня єго сути і єго розвязаня. Зі семого нїмецкого виданя перевів за дозволом автора „Богословский суспільно економічний кружок“ під проводом о. Амврозия Редкевича. Чистий дохід призначений на „Стипендийний фонд ім. Маркіяна Шашкевича“. Накладом суспільно-економічного кружка. — Львів 1910. Стор. VIII+224.

Побіч таких социольоґів як папа Лев XIII., Катрайн, Пеш, Реслєр і Лємкуль занимає Бідерляк визначне місце, яко один з передових сучасних знавців суспільного питаня, та автор многих менших і більших розвідок з сеї области. Поважний твір Бідерляка »Die soziale Frage«, опертий на основах християньско-католицких з узгляднeнем природних прав, появив ся тими днями в перекладї на нашу мову. Наукових творів з обсягу суспільного питаня на нашій мові дуже мало, а особливо зі становища християньского, проте належить приглянутись близше отсїй книжцї.

Твір Бідерляка подїлений на дві части: загальну і подрібну. В части загальній застановляєсь автор докладно над понятєм і ґенезою сучасного суспільного питаня. Першою, однак другорядною причиною теперішнього, невідрадного, суспільного положеня єсть цїлковита зміна в способі витворюваня, а причина лежить в економічнім лїбералїзмі, який від XVIII. віку заволодів усіма галузями промислу і торговлї. Економічний лїбералїзм, не зважаючи на християньский моральний закон і виключаючи всяке вмішуванє держави в народну господарку та домагаючи ся невпинного розвитку особистої користи, довів до знищеня середнього стану і меншої посїлости через більшу і сим способом став головною причиною теперішних невідрадних економічних відносин в обсягу рільництва, торговлї, ремесла та робітничого питаня. Опісля розводить ся автор над повстанєм, розширенєм і ріжними відтїнями социялїзму, над поглядами і змаганями социяльної демократиї, а розібравши їх критично, доказує з всякою певностию, що теория социялїзму єсть утопією. Осередок цїлого твору становить роздїл, в котрім автор викладає християньску науку про суспільний устрій і господарку. — В части подрібній представляє Бідерляк некорисне положенє рільників, робітників, ремісників і дрібнїйших торговців та подає зарадні середники на всї ті суспільні питаня. В додатку подає короткий нарис теперішнього жіночого руху і розвязку жіночого питаня, яке набирає тепер чимраз більшої ваги.

Загально беручи, твір Бідерляка дає докладний і всесторонний погляд на сучасне суспільне питанє і єго розвязку зі становища християньского. Мимо строго наукового характеру »Суспільне питанє« читає ся займаво і без утоми і з тої то причини можна поручити єго кождому яко знаменитий підручник социольоґії. В нїмецкім ориґіналї дочекалась ся книжка в короткім часї вже семого виданя і єсть переложена майже на всї европейскі мови. Замітити належить, що руский переклад зроблений совісно і під зглядом язиковим випав цїлком добре, помимо трудностий, з якими стрічались перекладчики при перекладї деяких технїчних висловів з нїмецкої мови. Зовнїшний вигляд книжки естетичний. Виданє надаєсь дуже до ширеня між старшою молодежию, щоби дати їй правдивий і здоровий погляд на суспільно-економічні питаня, а також кождий сьвященик повинен з сею книжкою основно познакомити ся, бо в нїй найде оружє проти радикалїзму.

Набувати можна в книгарни Н. Тов-а ім. Шевченка у Льпові по 3 К за примірник. — *Як. Дутчак.*

Телеґрами

з дня 27. липця.

Відень. N. fr. Presse доносить з Ішлю, що в день цїсарских уродин приїде нїмецкий цїсар Вільгельм з цїсаревою, щоби зложити нашому монархови желаня.

Царгород. Tanin доносить, що на турецко перскій границї коло Баязід прийшло до перепалки межи кордонними військами. Перси переступили границю і зранили одного Турка. Росийский консуль хотїв взяти участь в слїдстві, але єго не допущено.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові

від 18. до 24. липця 1910.

	за 50 клґ.
Пшениця	10.05—10·40 К
Жито	7·00— 7·20 К
Ячмінь броварняний	0·00— 0·00 К
Ячмінь на пашу	6·80— 7·20 К
Овес	7·25— 7·45 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Гречка	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	12·00—13·00 К
Горох на пашу	7·00— 7·35 К
Бобик	7·00— 7·25 К
Конюшина червона	65·00—75·00 К
Конюшина біла	70·00—88·00 К
Конюшина шведска	75·00—85·00 К
Тимотка	25·00—27·00 К
Ріпак зимовий	10·50—10·75 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль старий	130·00—150·0 К
Хміль новий	120·00—130·0 К

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	10·05
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	**8·40**	**2·30**
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·53	9·30
Черновець	—	—	—	**6·35**	**12·20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.21	—	—	—
Ходорова	5·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	7·41	11·02
Стрия				10·19Д	
Самбора	8·00	9·58	2·00	–	9·00
Рави рускої	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Брухович	7·32	1·05 Л	1·53 З	8·00	9·25 З
Брухович	7·49 К	1·20	4·10 З	3·26К	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	**2·00**	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11,55А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·33	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	11·39А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·55	**8·25**	**3·15**	**6·55**	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	**12·45**
Кракова	—	—	**2·45**	6·04	—
Мшани	—	—	3·30	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·10	**11.10**
Черновець	6·10	9·35	—	—	10·26
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·50**
Станиславова	—	—	2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·30	10·15	1·45	6·50	**11·25**
Самбора	6·00	9·05	3·40	—	10·40
Рави рускої	7·34		2·30	7·10	11·35 З
Яворова	8·20		—	6·30	—
Брухович	6·13	10·05Л	2·35 З	8·38 З	11·35 З
Брухович	7·24	12·25 З	4·24 З	7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
Янова	8·20	10·20К	1·35 Н	3·25	6·39 К
Любіня	6·00	9·05	2·15 Р	3·40	10·40
З Підзамча до:					
Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·33	11·32
Бродів	6·35	11·00	2·31	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	—
Винник	·		1·30		11·35А
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в недїлї.

А = лише в середи і суботи. — Б = від 1/6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою недїлею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій недїлї і сьвятї обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в недїлї і рим.-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8 щоденно — Н = від 1/5. до 11/9. в недїлї і рим. кат. сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в недїлї і рим. кат. сьвята.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковського.